

Nr 36

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående avdrag vid beskattningen för försäkringspremier.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 228 av herrar *Ebbe Ohlsson* och *Arvidson* samt II: 271 av herr *Bengtson* i Solna *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bostatt under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

- 1) för periodiskt — — — eller uppfostran;
 - 2) för *dels* — — — omyndiga barn;
 - 3) för sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående sjukförsäkringsavgift enligt lagen om allmän sjukförsäkring, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige;
 - 4) för premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör obligatorisk försäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring; samt
 - 5) för belopp — — — 1 000 kronor.
- Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.
Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 4) här ovan avses, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, ifrågasvarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställs änka, änking eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla vid 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

2) de likalydande motionerna I: 468 av herrar *Schött* och *Sveningsson* samt II: 550 av herrar *Nordgren* och *Darlin*, vari hemstälts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 22 § 1 mom., 29 § 1 mom. samt punkt 1 av anvisningarna till 20 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

22 §.

1 mom. Från bruttointäkten av jordbruksfastighet må *avdrag* göras för omkostnader, såsom för:

allt, som är att hänföra till driftkostnader, såsom lön och underhåll åt arbetspersonal, som uteslutande eller huvudsakligen använts för jordbruket eller dess binärningar; anskaffning av levande eller döda inventarier till ersättning för avyttrade, uttrangerade eller genom olycksfall eller kreatursjukdom förlorade; reparation och underhåll av byggnader, stängsel, diken och inventarier; inköp av utsäde, foder, gödselmedel och dylikt; kostnader för skogs vård och underhåll, såsom förvaltning, bevakning, väg- och byggnadsunderhåll, skogskultur, skyddsdikning, skogsindelning med mera dylikt, ävensom, då fråga är om skogsavverkning, kostnader för virkets huggning, tillredning, utdrivning, flottning med mera; sjuk- och olycksfallsförsäkring avseende ägaren eller brukaren av fastigheten, försäkring av arbetspersonal, byggnader, skog, gröda, förråd och inventarier, som ej äro att hänföra till personlig löseegendom, med mera sådant;

värdeminskning, som --- tillhörande fördelningsledningar.

Har skog — — — tidigare medgivits.
Har växande — — — av upplåtelsen.
Hemmavarande barn, — — — tillhöra arbetspersonalen.
Har sambruksförening — — — nämnda gottgörelse.

29 §.

1 mom. Från bruttointäkten — — — jämförlig verksamhet;
premier för sjuk- och olycksfallsförsäkring avseende rörelseidkaren;
speciella för — — — tillhörande fördelningsledningar.
Har skattskyldig — — — oavskrivna värde.

Anvisningar

till 20 §.

1. Till skattskyldigs levnadskostnader, för vilka avdrag enligt denna paragraf ej medgives, räknas bland annat premier för egna personliga försäkringar och avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem. Att i vissa speciella fall avdrag dock får göras för dylika premier och avgifter, framgår av stadgandena i 22 § 1 mom., 25 § 1 mom., 29 § 1 mom., 33 § och 46 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Till behandling i förevarande sammanhang har utskottet upptagit de i anledning av propositionen nr 90 väckta likalydande motionerna I: 649 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 777 av herr *Hedlund m. fl.*, vilka hänvisats till bevillningsutskottet i vad motionerna avser särskild avdragsrätt vid beskattningen för sjukförsäkringsavgift. Härutinnan yrkas i motionerna att frågan om sådan avdragsrätt skyndsamt måtte prövas och förslag snarast föreläggas riksdagen. Övriga i motionerna upptagna frågor har hänvisats till behandling i andra utskott.

Frågan om avdragsrätt för sjukförsäkringsavgift har även berörts i de i anledning av nyssnämnda proposition väckta likalydande motionerna I: 657 av herr *Lundström m. fl.* och II: 785 av herr *Ohlin m. fl.*, dock utan att särskilt yrkande framställles.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 271, II: 550 och II: 777.

Gällande bestämmelser

Vid beskattningen av försäkringstagare tillämpas i de svenska skattelagarna endera av två metoder. Enligt den ena metoden medges rätt till avdrag för erlagda försäkringspremier, men beskattas å andra sidan hela det utfallande försäkringsbeloppet. Enligt den andra metoden föreligger i princip icke avdragsrätt för erlagda premier, men utfallande försäkringsbelopp blir helt skattefria eller beskattas endast då beloppet utgår i form av livränta.

Den först angivna metoden tillämpas sedan år 1951 bl. a. med avseende å alla försäkringar, som enligt anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen är hänförliga till pensionsförsäkringar. Ersättning som utfaller på grund av sådan försäkring beskattas således men å andra sidan föreligger avdragsrätt för erlagda premier. Samma metod har även kommit till användning vid beskattningen av ersättning på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring, som tagits i samband med tjänst.

Har sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagits i samband med tjänst, blir således livränta eller annan ersättning som utgått på grund av försäkringen i sin helhet beskattad; undantag gäller dock för ersättning som avser sjukvårds- eller läkarekostnader, vilken ersättning beskattas endast i den mån den utgått efter förmånligare grunder än motsvarande förmåner till statliga befattningshavare. Enligt 33 § kommunalskattelagen är den anställde berättigad till avdrag för avgifter, som han erlagt för sjuk- eller olycksfallsförsäkring tagen i samband med tjänst. Har arbetsgivaren helt eller delvis bestritt kostnaden för premier för dylik försäkring, äger han vid taxeringen göra avdrag för kostnaden, om den är att hänföra till omkostnad i förvärvskälla.

Förutsättningarna för att en försäkring skall anses ha tagits i samband med tjänst är angivna i sista stycket av punkt 1 av anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen. Sålunda erfordras att enligt anställningsavtalet skyldighet föreligger för arbetstagaren att ha sådan försäkring eller att, om sådan skyldighet icke föreligger, premier för försäkringen skall gäldas av arbetsgivaren eller av denne jämte arbetstagaren. Beträffande sjuk- eller olycksfallsförsäkring erfordras dessutom, att anmälan angående nyssnämnda förhållanden skett hos försäkringsanstalten. Försäkring i allmän sjuk-kassa eller enligt lagen om yrkesskadeförsäkring anses icke såsom försäkring tagen i samband med tjänst.

Enligt 19 § kommunalskattelagen gäller vidare att till skattepliktig inkomst icke skall räknas ersättning, som på grund av försäkring i allmän sjuk-kassa eller enligt yrkesskadeförsäkringslagen tillfallit den försäkrade. Från skatteplikt har vidare undantagits ersättning, vilken vid sjukdom eller olycksfall tillfallit någon på grund av annan försäkring, som icke tagits i samband med tjänst. Utgår ersättningen i de nu nämnda fallen i form av pension eller livränta utgör den dock skattepliktig inkomst.

Avdrag är i princip icke medgivet för premier för sjuk- eller olycksfalls-

försäkring, som icke tagits i samband med tjänst. Av sociala skäl har dock medgivits viss avdragsrätt för sådana premier, nämligen inom ramen för det s. k. försäkringsavdraget. Efter den av 1961 års riksdag beslutade höjningen av detta avdrag utgör detsamma fr. o. m. årets taxering högst 400 kronor för ogift skattskyldig och högst 800 kronor sammanlagt för äkta makar. För avdraget gäller också ett minimibelopp. Avdrag medges nämligen alltid med minst 150 kronor för ogift skattskyldig och 300 kronor för äkta makar tillsammans.

Avgift för försäkring enligt yrkesskadeförsäkringslagen, som arbetsgivare erlägger för den anställde, är avdragsgill för arbetsgivaren, om kostnaden är hänförlig till någon av de i kommunalskattelagen upptagna förvärvskällorna. I annat fall är avgiften icke avdragsgill för arbetsgivaren.

Frågornas tidigare behandling

Frågan om sjukförsäkringsavgiftens behandling i skattehänseende har vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens prövning, senast vid 1961 års vårriksdag. Därvid behandlades motionsyrkanden av samma innebörd som de nu förevarande. Yrkandena avstyrktes av bevillningsutskottet i dess av riksdagen godkända betänkande nr 63. Rörande yrkandet att medge särskilt allmänt avdrag för sjukförsäkringsavgiften uttalade utskottet bl. a.

Vad beträffar förslaget att bryta ut den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften från försäkringsavdraget vill utskottet framhålla, att därigenom skulle tillskapas ytterligare en avdragsform, vilken skulle ändra principerna för beskattningen av försäkringstagare. Utskottet vill även erinra om att anledningen till att försäkringsavdragets maximibelopp år 1955 höjdes från 200 resp. 400 kr. till 300 resp. 600 kr. var att — även sedan premier för den obligatoriska sjukförsäkringen blev avdragsgilla inom ramen för försäkringsavdraget — bibehålla utrymmet för frivilliga försäkringar vid genomsnittligt sett samma belopp som tidigare.

Vad angår yrkanden om särskild behandling av företagares försäkringsavgifter anförde 1961 års bevillningsutskott i huvudsak följande.

Den olikhet som föreligger sammanhänger med den konstruktion man valt i fråga om beskattningen av utfallande försäkringsbelopp. Då bestämmelserna antogs diskuterades huruvida den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen skulle i beskattningshänseende behandlas på samma sätt som annan försäkring tagen för olycksfall i arbete, d. v. s. arbetstagaren skulle skatta fullt för utfallande belopp, och i den mån han själv haft någon kostnad för premie få göra avdrag under inkomst av tjänst för sådan kostnad. Givetvis hade det varit möjligt att göra en sådan konstruktion även beträffande den obligatoriska sjuk- och yrkesskadeförsäkringen. Det hade emellertid då varit nödvändigt att höja ersättningsbeloppen till sådan nivå att den anställde efter skatteavdrag fått samma nettobelopp som nu. En sådan konstruktion skulle självfallet ha medfört att premiekostnaderna stigit avsevärt. Vilket alternativ man valde spelade för den anställde i princip ingen roll; han skulle i båda fallen få samma nettobehållning. Eftersom premiekostnaderna skulle åvila arbetsgivaren hade inte heller dessas storlek någon betydelse för den anställde.

En följd av att den anställde icke själv behöver svara för sitt försäkringskydd mot olycksfall blir, att han får något större utrymme under försäkringsavdraget för premier för försäkringar av annan art än den, som själv måste bekosta premier för olycksfallsförsäkring. Att med utgångspunkt från detta förhållande vidtaga en ändring i den riktning motionärerna yrkat finner utskottet emellertid inte böra ifrågakomma. Beskattningen av en företagares sjuk- eller olycksfallsförsäkring sker icke efter andra grunder än som gäller för flertalet andra försäkringar av denna art. Utskottet anser sig därför böra avstyrka bifall till de föreliggande motionerna.

Yrkandet om slopandet av den schablonmässigt bestämda delen av försäkringsavdraget avstyrktes av utskottet under hänvisning till att en sådan åtgärd skulle leda till skatteskärpningar för de grupper skattskyldiga vilka har inga eller små kostnader för försäkringspremier. Utskottet var inte heller övertygat om att ett slopande av schablonavdraget skulle medföra någon fördel ur förenklingsynpunkt.

I sitt i maj 1961 avgivna betänkande (SOU 1961: 29) om förtidspensionering och sjukpenningförsäkring m. m. föreslog 1958 års socialförsäkringskommitté bl. a. att avdragsrätten för avgift till den obligatoriska sjukförsäkringen borde brytas ut från försäkringsavdraget och att avdrag skulle medges vid sidan av detta. Kommittén anförde därom i huvudsak följande (s. 306 ff.).

Den varierande skatterättsliga behandlingen av förmånerna från sjukförsäkringen och pensioneringen försvårar en rationell samordning mellan dessa förmåner. Här kan också erinras om att den sjuklön, som i många fall utgår till anställda, i regel är skattepliktig inkomst i motsats till sjukpenningen. De nuvarande beskattningsreglerna medför olika ekonomiska resultat för de försäkrade beroende bl. a. på civilstånd, andra inkomster och förmögenhet etc. Ur samordningssynpunkt skulle det därför vara önskvärt med enhetliga beskattningsreger för såväl sjukpenning som sjuklön och pension. Beskattningsfrågan blir jämväl av större betydelse ju större förmånerna är.

Skulle sjukpenningen betraktas såsom skattepliktig inkomst, uppkommer emellertid frågan, huruvida skattskyldighet bör föreligga för samtliga utbetalade sjukpenningbelopp oavsett deras storlek eller huruvida förmåner understigande visst belopp per år eller belöpande på viss kortare tid bör undantagas från beskattning. En begränsning på ena eller andra sättet skulle säkerligen bli nödvändig. Skulle sjukpenningen anses som skattepliktig inkomst, måste sjukförsäkrarna bli skyldiga att åtminstone i viss omfattning göra avdrag för källskatt och att lämna taxeringsmyndigheterna uppgift om utbetalade belopp. Sådan skyldighet skulle medföra ett avsevärt merarbete för sjukförsäkrarna. Praktiska skäl talar sålunda mot att beskatta sjukpenningen.

Mot beskattning av sjukpenningen talar vidare att det skulle bli erforderligt att väsentligt höja sjukpenningbeloppen i sjukpenningsskalan. En sådan höjning skulle såväl öka de försäkrades avgifter till sjukpenningförsäkringen som kräva en höjning av arbetsgivarens bidrag till denna.

Kommittén anser på grund av det anförda övervägande skäl tala för ett bibehållande av sjukpenningens nuvarande skatterättsliga behandling. Den av kommittén förordade sjukpenningsskalan har utformats med utgångs-

punkt från att någon ändring av gällande bestämmelser rörande skattefrihet för sjukpenningen inte skall ske.

Sjukförsäkringsavgiften är för närvarande avdragsgill inom ramen för försäkringsavdraget. Kommitténs tidigare framlagda förslag angående förbättrade förmåner inom sjukförsäkringen och om de egna företagarnas anslutning till den obligatoriska tilläggssjukpenningförsäkringen medför höjda avgifter till sjukförsäkringen. Detta gäller samtliga kategorier försäkrade men blir särskilt påtagligt i fråga om företagare, som har att själva erlagga hela avgiften för tilläggssjukpenningen. Avgifterna är nu avdragsgilla endast i den mån de rymmes inom det fastställda försäkringsavdraget. De höjda avgifterna får till följd att försäkringsavdraget i större utsträckning än tidigare konsumeras av vederbörandes sjukförsäkringsavgifter, varför utrymmet krymper för övriga avdragsgilla försäkringsavgifter. Kommitténs förslag aktualiserar därför frågan om avdragsrätten för sjukförsäkringsavgiften. Begränsas denna avdragsrätt, liksom hittills, till vad som rymmes inom ramen för försäkringsavdraget, torde en höjning av maximibeloppet för detta avdrag böra ske. En höjning av försäkringsavdragets maximum utgör emellertid enligt kommitténs mening inte någon tillfredsställande lösning av frågan, ty dels varierar avgifterna med hänsyn till omfattningen av sjukförsäkringen och till avgiftsnivån i de olika sjukförsäkringskassorna och dels har företagen att själva bestrida hela kostnaden för sin tilläggssjukpenningförsäkring. För de anställda bestrides omkring 60 procent av denna kostnad genom arbetsgivarbidraget. Företagarna kommer alltså i fråga om rätten till avdrag för försäkringsavgifter i ett ogynnsammare läge än de anställda i alla de fall försäkringsavdraget är otillräckligt för avdragsgilla avgifter.

På grundval av bl. a. socialförsäkringskommitténs berörda betänkande har i proposition nr 90 till årets riksdag framlagts förslag av innebörd att sjuk- och moderskapsförsäkringen, folkpensioneringen och tilläggs pensioneringen fr. o. m. den 1 januari 1963 sammanföres i en lag om allmän försäkring. Avsikten är därvid att skapa ett enhetligt system, som ger den enskilde skydd mot inkomstbortfall vid sjukdom och barnsbörd, ålderdom, invaliditet och försörjarens frånfälle. I det sålunda framlagda förslaget, vars genomförande bl. a. förutsättes medföra en viss höjning av sjukförsäkringsavgifterna, lämnas principerna för de olika försäkringsgrenarnas finansiering orubade.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I såväl *motionerna I: 228 och II: 271* som i *motionerna I: 468 och II: 550* uttalas att löntagare reellt sett kommer i åtnjutande av högre avdrag för försäkringspremier än enligt bestämmelserna om försäkringsavdraget. Arbetsgivaren svarar nämligen för en del av den anställdes premier för sjuk- och olycksfallsförsäkring. De belopp arbetsgivaren sålunda erlagger för den anställda utgör givetvis en del av dennes lön. Han behöver emellertid inte deklarerera för denna inkomstdel, och han åtnjuter därför i princip avdragsrätt härför. Den egna företagaren får själv betala hela sin premie för sjuk- och

olycksfallsförsäkring, både den som motsvarar löntagarens premie och vad som utgör »arbetsgivarandelen». Båda dessa delar skall för hans del rymmas inom ramen för försäkringsavdraget. Följaktligen är han i detta avseende sämre ställd än löntagaren.

Vidare anföres i *motionerna I: 228 och II: 271* att ett jämställande i förevarande avseende mellan företagare och löntagare kan ske antingen på det sättet att man beträffande företagaren särskiljer »arbetsgivarandelen» och medger avdrag härför under vederbörlig förvärvskälla eller också så att sjukförsäkringspremien får avdragas vid sidan av det nuvarande försäkringsavdraget. Den förra metoden kan sägas vara den logiskt riktiga. Å andra sidan skulle den medföra komplikationer vid uppdelningen samt nödvändig-göra speciell kontroll. Den andra metoden är uppenbarligen väsentligt enklare och förordas av motionärerna till genomförande.

I *motionerna I: 468 och II: 550* förordas däremot metoden att medge företagaren särskilt avdrag under vederbörlig förvärvskälla. Härom anföres bl. a. att eftersom arbetsgivarandelen i premien vad angår löntagare är avdragsgill för företaget, så borde motsvarande anordning genomföras för egna företagare. Dessa borde alltså få rätt att å rörelsebilagan till sin självdeklaration göra avdrag för premierna för erforderliga kompletterande personliga sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Motsvarande bör gälla i fråga om jordbrukarna.

Slutligen framföres i *motionerna I: 228 och II: 271* också yrkande om att den nuvarande bestämmelsen om rätt för skattskyldig att under alla förhållanden avdraga 150 eller 300 kronor skall slopas. Något skäl att medge avdrag för nämnda belopp när det t. ex. gäller skattskyldiga, som inte betalar andra försäkringspremier än för sjukförsäkringen, föreligger enligt motionärernas mening inte.

I fråga om utredningsyrkandet rörande sjukförsäkringsavgiftens beskattning i *motionerna I: 649 och II: 777* uttalar motionärerna att de anser en åtgärd i den riktning som socialförsäkringskommittén föreslagit vara väl motiverad. Skall en likvärdig behandling av olika skattskyldiga ske, oavsett formen för försäkringen, synes dock böra övervägas att beträffande sjuk- och olycksfallsförsäkringsavgifter över huvud taget förfara på det sätt som socialförsäkringskommittén föreslagit. Eljest kan en kategoriklyvning uppkomma, särskilt mellan företagare och anställda.

Utskottet

Som närmare framgår av den föregående redogörelsen tillämpas vid beskattningen av försäkringstagare endera av två metoder. Enligt den ena metoden medges rätt till avdrag för erlagda försäkringspremier, men beskattas å andra sidan hela det utfallande försäkringsbeloppet. Enligt den

andra metoden föreligger i princip inte avdragsrätt för erlagda premier, men utfallande försäkringsbelopp blir helt skattefria eller beskattas endast om fråga är om livränta.

Den sistnämnda av dessa metoder tillämpas på sjuk- och olycksfallsförsäkringar, som inte tagits i samband med tjänst. Hit räknas alltid försäkring i allmän sjukkassa eller enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Detta innebär bl. a. att de skattskyldiga i princip inte medges avdrag för egna avgifter till den allmänna sjukförsäkringen. Avdrag kan dock i viss utsträckning ifrågakomma under det sociala avdraget för försäkringspremier, i fortsättningen benämnt försäkringsavdraget. Å andra sidan räknas utfallande belopp inte till skattepliktig inkomst annat än om beloppet utgår i form av livränta. Svarar arbetsgivaren för kostnaden för anställds försäkringsskydd, t. ex. enligt yrkesskadeförsäkringslagen, får arbetsgivaren avdrag för premien i den mån kostnaden är hänförlig till utgift i förvärvskällan. Den anställdes beskattning påverkas i sådant fall inte.

Yrkandena i motionerna I: 228 och II: 271 samt I: 468 och II: 550 grundar sig främst på det förhållandet att anställda, vilka inte själva behöver svara för hela sitt försäkringsskydd mot sjukdom och olycksfall, får större utrymme för avdrag för premier inom ramen för försäkringsavdraget än företagare och andra skattskyldiga, som själva måste bekosta samtliga premier för nämnda försäkringar. Då motionärerna finner nu nämnda förhållande otillfredsställande föreslås lagstiftning i syfte att fullt likställa arbetsgivare och arbetstagare i förevarande hänseende. Två möjligheter finns att uppnå detta mål. Antingen kan arbetsgivarens premie för den egna försäkringen förklaras avdragsgill under vederbörlig förvärvskälla eller också kan nu ifrågavarande försäkringspremier utbrytas ur försäkringsavdraget och samtliga skattskyldiga fysiska personer medges ett särskilt allmänt avdrag för dessa försäkringsavgifter på samma sätt som redan nu gäller för t. ex. folkpensionsavgiften. Den förra metoden förordas i motionerna I: 468 och II: 550, medan metoden med ett särskilt allmänt avdrag rekommenderas i motionerna I: 228 och II: 271.

Utskottet vill till en början understryka det förhållandet att den avdragsrätt, som för närvarande förefinnes för sjuk- och olycksfallsförsäkringspremier under försäkringsavdraget, inte är principiellt betingad utan motiveras av önskemålen att uppmuntra till försäkringssparande. Den med försäkringsavdraget förenade avdragsrätten kan med hänsyn härtill inte likställas med den generella avdragsrätt som skulle följa av en utbrytning av sjuk- och olycksfallsförsäkringspremierna till ett särskilt allmänt avdrag.

Gentemot de framförda förslagen att medge sådant allmänt avdrag kan anföras att detta skulle strida mot den princip, efter vilken beskattningen av berörda försäkringar är upplagd. Enligt de inledningsvis angivna principerna för beskattning av försäkringstagare bör åtgärden kombineras med ändring av lagstiftningen även på intäktssidan så att utfallande försäkrings-

belopp blir skattepliktig inkomst i motsats till vad nu vanligen är fallet. De ifrågavarande försäkringarna skulle i så fall komma att skattemässigt behandlas på samma sätt som t. ex. pensionsförsäkringar. I och för sig är en dylik konstruktion av den obligatoriska sjuk- och olycksfallsförsäkringen givetvis möjlig. Vid dessa försäkringsformers införande prövades också ingående efter vilken av de båda i vårt land gällande principerna för beskattning av försäkringar, som nu berörda försäkringsformer skulle behandlas. Därvid avvisades emellertid alternativet med avdragsrätt för premierna och skatteplikt för försäkringsersättningarna, främst med hänsyn till att detta alternativ förutsatte en höjning av ersättningsbeloppen till sådan nivå att försäkringstagaren efter skatteavdrag skulle få samma nettobelopp som nu. Åtgärden skulle självfallet ha medfört att premiekostnaderna stigit avsevärt. Såsom framgår av det föregående har senare socialförsäkringskommittén vid sina överväganden funnit en utökad beskattning av utfallande sjuk- och olycksfallsförsäkringsersättningar inte lämplig.

Vad beträffar den i motionerna I: 468 och II: 550 förordade metoden att medge företagare särskilt avdrag för egna sjuk- och olycksfallsförsäkringsavgifter i vederbörlig förvärvskälla skulle detta innebära att dessa obligatoriska försäkringar fick en principiellt inte motiverad konstruktion för en speciell kategori skattskyldiga. Utskottet anser sig inte kunna tillstyrka en lagstiftning av sådan innebörd.

Såsom tidigare uttalats från bevillningsutskottets sida, då förevarande fråga varit föremål för prövning i riksdagen, är det en följd av att den anställde inte själv behöver svara för sitt försäkringsskydd mot olycksfall, att han får något större utrymme under försäkringsavdraget för premier för andra försäkringar än den, som själv måste bekosta premier för olycksfallsförsäkring. Att med utgångspunkt från detta förhållande vidta de av motionärerna begärda ändringarna i skattelagstiftningen i strid mot de principer, varpå beskattningen av försäkringstagare uppbyggts, finner utskottet inte böra ifrågakomma. Beskattningen av en företagares sjuk- eller olycksfallsförsäkring sker efter samma grunder som gäller för flertalet andra försäkringar av denna art. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att försäkringsavdragets maximibelopp efter den senaste höjningen, vilken skedde vid föregående års riksdag, numera uppgår till 400 kronor för ensamstående och 800 kronor för äkta makar tillsammans. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till de framställda lagstiftningsyrkandena i förevarande del.

Rörande frågan om särskild avdragsrätt för sjukförsäkringsavgiften föreligger också ett utredningsyrkande, nämligen i motionerna I: 649 och II: 777. Av vad utskottet ovan anført framgår att utskottet inte anser sig kunna tillstyrka ett omedelbart införande av sådan särskild avdragsrätt med hänsyn till de nu gällande principerna för beskattning av försäkrings-

tagare. Utskottet är emellertid medvetet om att de aktuella strävandena att sammanföra de olika socialförsäkringsgrenarna till ett enhetligt system kan komma att påverka beskattningsreglerna på området. Dessa strävanden har i dagarna kommit till uttryck i det i propositionen nr 90 framlagda förslaget till lag om allmän försäkring, därvid emellertid de nuvarande olika principerna för socialförsäkringarnas finansiering lämnats orubbade — något som inte minst sammanhänger med beskattningsreglerna. Såsom framgår av vad utskottet anfört i betänkande nr 44 är frågan om socialförsäkringarnas finansiering för närvarande föremål för överväganden inom allmänna skatteberedningen. Enligt utskottets mening bör inte vid sidan av skatteberedningen tillsättas en särskild utredning för prövning av den speciella frågan om sjukförsäkringsavgiftens behandling i beskattningshänseende. Utskottet avstyrker på grund härav utredningsyrkandet i motionerna I: 649 och II: 777.

I motionerna I: 228 och II: 271 yrkas vidare att den nuvarande bestämmelsen om rätt för skattskyldig att under alla förhållanden avdra 150 eller 300 kronor skall slopas. Utskottet får i anslutning härtill framhålla att ifrågavarande avdrag tillkommit som ett led i åtgärder för att förenkla deklara- och taxeringsförfarandet. Ett slopande av den schablonmässigt bestämda delen av försäkringsavdraget skulle leda till skattesköpningar för de grupper skattskyldiga, vilka på grund av låga inkomster eller eljest har inga eller små kostnader för försäkringspremier, däribland den stora gruppen pensionärer. Enligt utskottets mening bör en åtgärd som får sådana konsekvenser inte genomföras. Utskottet avstyrker med hänsyn härtill motionerna även i denna del.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 228 av herrar Ebbe Ohlsson och Arvidson samt II: 271 av herr Bengtson i Solna m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 468 av herrar Schött och Sveningsson samt II: 550 av herrar Nordgren och Darlin, ävensom

3) de likalydande motionerna I: 649 av herr Bengtson m. fl. och II: 777 av herr Hedlund m. fl., sistnämnda motioner i vad de behandlas i detta betänkande,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 april 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Söderquist, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Wårnberg, Lundström, Gösta Jacobsson, Hellebladh* och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv, Kärrlander, Christenson i Malmö, Magnusson i Borås, Andersson i Essvik, Forsberg, Kristenson i Göteborg, Larsson i Umeå* och Fålldin.

* Ej närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *Hagberg, Söderquist, Lundström, Gösta Jacobsson, Nilsson* i Svalöv, *Christenson* i Malmö, *Magnusson* i Borås och *Larsson* i Umeå, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka förslaget om att sjukförsäkringspremier skall få avdragas vid sidan av det nuvarande försäkringsavdraget med det belopp, som faktiskt erlagts, och att utskottet alltså bort hemställa,

att riksdagen — med bifall till de likalydande motionerna I: 228 av herrar Ebbe Ohlsson och Arvidson samt II: 271 av herr Bengtson i Solna m. fl. och i anledning av de likalydande motionerna I: 468 av herrar Schött och Sveningsson samt II: 550 av herrar Nordgren och Darlin ävensom de likalydande motionerna I: 649 av herr Bengtson m. fl. och II: 777 av herr Hedlund m. fl., sistnämnda motioner i vad de behandlas i detta betänkande — måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt — — — eller uppfostran;

2) för *dels* — — — omyndiga barn;

3 a) för sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående sjukförsäkringsavgift enligt lagen om allmän sjukförsäkring, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige;

b) för premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans

make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör obligatorisk försäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring; samt

4) för belopp — — — 1 000 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3 b) här ovan avses, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågasvarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla vid 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.

II) av herrar *Sundin* och *Fälldin*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka sådan ändring av kommunalskattelagen, att sjukförsäkringsavgiften skall få avdragas vid sidan av det nuvarande försäkringsavdraget, och att alltså utskottet bort hemställa,

att riksdagen — i anledning av de likalydande motionerna I: 228 av herrar Ebbe Ohlsson och Arvidson samt II: 271 av herr Bengtson i Solna m. fl., de likalydande motionerna I: 468 av herrar Schött och Sveningsson samt II: 550 av herrar Nordgren och Darlin ävensom de likalydande motionerna I: 649 av herr Bengtson m. fl. och II: 777 av herr Hedlund m. fl., sistnämnda motioner i vad de behandlas i detta betänkande — måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

2 mom. I hemortskommunen äger skattskyldig, som varit här i riket bostad under hela beskattningsåret, därjämte njuta avdrag:

1) för periodiskt — — — eller uppfostran;

2) för *dels* — — — omyndiga barn;

3 a) för sådan i slutlig eller tillkommande skatt ingående sjukförsäkringsavgift enligt lagen om allmän sjukförsäkring, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige;

b) för premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkasse för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör obligatorisk försäkring enligt lagen om allmän sjukförsäkring; samt

4) för belopp — — — 1 000 kronor.

Har skattskyldig — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3 b) här ovan avses, skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Härjämte skall gälla, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 16 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla vid 1963 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1963 eller tidigare år.
